

strategic and marketing analytical tools development. In the article, authors have tried to integrate economic, behavioral and socio-psychological aspects of product perception on the modern markets. So, this approach allows to offer associative matrices for product's describing by a consumer, as a way of strategic decision making and an economic result evaluation. The economic result estimation is not base only on the resources analysis but also on the consumer's perception of a product's value. Firstly, the results of this study will be useful for researchers of the marketing efficiency and also for managers of different levels, marketing managers and owners.

Keywords: consumer, consumption, performance, result matrix, value-added, corporate management

Стаття надійшла до редакції 15.11.2015

УДК 338.24.021.8

Рудковський Олександр Володимирович*

КОРПОРАТИВНІ ВІДНОСИНИ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Анотація. Розглянуто суть науки «корпоративне управління», предмет дослідження, проблематику корпоративного управління (корпоративний конфлікт. Розглянуто етапи формування теорії і практики корпоративного управління та принципи класифікації. Розглянуто сутність поняття «корпоративне управління», його завдання, функції. Проаналізовано особливості становлення і розвитку вітчизняної системи управління. Охарактеризовано ознаки вітчизняного корпоративного управління. Розглянуто корпоративні відносини: трактування, особливості формування, принципи класифікації. Розглянуто історичні особливості формування корпоративного управління та корпоративних відносин в Україні. Наведено етапи формування корпоративного управління.

Ключові слова: корпорація, корпоративне управління, корпоративні відносини, корпоративний конфлікт, система корпоративного управління, інвестори, акціонери.

Вступ. Процеси глобалізації сьогодення передбачають активний розвиток корпоративної форми ведення господарства. Перебуваючи на етапі побудови та формування ринкових відносин, перед Україною постає задача організації діяльності корпорацій у законодавчій і в суспільній сферах. Особливо гостро стоїть це питання на даному етапі європейської інтеграції української економіки, залучення її до міжнародних відносин і ринків капіталів і ресурсів.

Розглядаючи питання побудови ефективної корпоративної діяльності слід, уважно вивчити та прийняти до уваги міжнародні принципи та стандарти. Становлення корпоративної діяльності також слід розглядати через призму суспільної свідомості, традицій і культурних норм, саме ці питання слід врахувати при побудові корпоративної культури як основи діяльності корпорації.

* **Олександр Володимирович Рудковський** — кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Національного транспортного університету, arudkovsky@gmail.com

Постановка задачі. Дослідження питань у галузі «корпоративне управління» в своїх працях зробили Адам Сміт, Т. Веблен, А. Маршал, А. Берле, Г. Мінз, Рональд Коуз, М. Дженсен, В. Меклінг, П. Друкер А. В. Бухвалов. Серед вітчизняних учених питання корпоративного управління висвітлили: М. Бунге, Л. Петражицький, І. Тарасов, М. Туган-Барановський, П. Фоміна.

У результаті розширення процесу глобалізації у вітчизняних компаній з'являється перспектива виходу на зовнішні ринки та залучення іноземних інвестицій, тому для вітчизняних корпорацій актуальним стає питання побудови системи корпоративного управління відповідно до європейських стандартів. Не дивлячись на те, що в світі існує багато теорій корпоративного управління, єдиної моделі не існує. Тому в Україні слід розробити власну унікальну модель корпоративного розвитку.

Наука «корпоративного управління» досить нова та перебуває на етапі формування. Для України, яка продовжує розбудову ринкової економіки, важливим є важне вивчення історичного досвіду та практики розвинутих країн та їх адаптація для вітчизняної економіки із врахуванням національних, культурних та історичних особливостей.

Результати. Активний розвиток акціонерних товариств (корпорацій), функціонування переважної більшості великих і середніх промислових підприємств у вигляді акціонерних товариств зумовлюють розвиток теорії корпоративного управління. Зауважимо, що наука «теорія корпоративного управління» є досить новою галуззю економічних праць, так як розвиток почала з ХХ століття. Це наука, що досліджує причини виникнення, суть та особливості змін системи корпоративного управління, механізми перетворень, а також кінцевий результат унаслідок перетворень. Система корпоративного управління постійно трансформується та змінюється під впливом змін складових системи, які є теж мобільними, схильними до саморозвитку величинами, а тому спрогнозувати кінцевий розвиток (результат) самої системи складно.

Наука «корпоративне управління» досліджує принципи побудови та реалізації влади в організації, тобто питання розподілу влади і питання протиріч між принципалом (власники, акціонери) і агентом (наймані управлінці, тобто безпосередні виконавчі органи) [1, с. 81–96]. Кожна із зацікавлених сторін, приймаючи участь у прийнятті управлінських рішень, переслідує свої інтереси та пріоритети, які є різними, а мотивація кожної зі сторін (агента) визначає її «поведінку» та буде системою корпоративного управління акціонерними товариствами. Звідси виникає і проблематика корпоративного управління — це питання врегулювання корпоративних конфліктів. Більшість учених розглядають конфлікти як виникнення суперечних питань між акціонерами та корпораціями у зв'язку з порушенням прав однієї з сторін. Але учасниками корпоративних конфліктів можуть бути також працівники підприємства, кредитори, партнери компанії (постачальники, покупці тощо), державні органи, суб'єкти інфраструктури фондового ринку (депозитарії, зберігачі цінних паперів, консалтингові фірми), контактні аудиторії (ЗМІ, неприбуткові дослідні організації, фонди, суспільні організації тощо).

Корпоративний конфлікт — це зіткнення інтересів учасників корпоративних відносин з питань доступу та використання матеріальних і нематеріальних ре-

сурсів, а також з погляду методів і способів ведення господарства та моделей поведінки.

У процесі еволюції корпоративного управління та корпоративних відносин виділяють такі етапи формування теорії і практики корпоративного управління:

Перший, кінець XIX — початок XX століття, характерним є розвиток великих корпорацій. Принципи наукового управління, регулювання методів організації праці. Також покладено початок процесу відділення прав акціонерної власності від управління нею.

Другий, початок 30-х — 50 роки XX століття, з погляду менеджерського управління характерним є зростання сфер діяльності корпорацій. Функції управління, виконання, контролю, а також стратегічна діяльність надані найма-ним керівникам (менеджерам). Тому виникла проблема конфлікту інтересів.

Третій, 50-ті — кінець 80-х років XX століття, з погляду розробки та введення загальних правил і принципів у сфері корпоративного управління характерним є активне зростання інвестиційної діяльності. Новий вид інвесторів у складі акціонерного капіталу: інституціональні (пенсійні, страхові компанії) і колективні (пайові і інвестиційні фонди). Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) розробила документ з корпоративного управління

Четвертий, початок 90-х років — сьогодення, Період системного підходу до корпоративного управління. Характерними для цього періоду є: глобалізація, збільшення ролі держави в регулюванні сфери корпоративного управління, та реформи в сфері корпоративного управління в багатьох країнах. У цей період банкрутами визнано велику кількість акціонерних компаній. Вдосконалення механізмів управління та контролю, мотивації сторін, розробка правил роботи корпорацій.

З погляду теорії корпоративного управління, в рамках дослідження умов, структур, процесів і наслідків корпоративне управління класифікують за такими принципами (табл. 1).

Таблиця 1

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕОРІЙ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Принципи класифікації	Види
За стилями управління	авторитарний, патріархальний, консультативний, кооперативний і демократичний
За складом управлінських органів	Англо-американська модель Континентальна модель
За стилем прийняття рішень	Інсайдерська Аутсайдерська
За структурною побудовою органів управління	однопалатна (унітарна) двопалатна

Не дивлячись на те, що в світі існує багато теорій корпоративного управління, єдиної моделі не існує. Це пояснюється тим, що всі моделі, принципи кор-

поративного управління розроблялися з врахуванням окремих особливостей країни. Тому спираючись на дослідження в галузі корпоративного управління, історичний досвід і вітчизняні напрацювання, в Україні розробити власну унікальну модель корпоративного розвитку.

Суть поняття «управління (governance)», у широкому розумінні, означає з одного боку сам процес управління, а з іншого відображає процес взаємодії між функціональними структурами, а саме спосіб реалізації влади, спосіб прийняття рішень та взаємозв'язки між учасниками. Інакше кажучи, корпоративне управління — це взаємозв'язок сторін і сукупність методів, за допомогою яких вони реалізують свої інтереси, а також система правових норм і правил, які регулюють принцип реалізації влади в акціонерному товаристві у процесі прийняття управлінських рішень. В основу визначення «корпоративне управління» покладено загальноекономічні, культурологічні та правові принципи. З іншого погляду визначення категорії «корпоративне управління» — це система цілеспрямованого формування процесу діяльності акціонерного товариства (корпорації) та впливу на відносини між акціонерами і зацікавленими особами.

На основі визначення ми можемо сформулювати завдання корпоративного управління — це створення механізму для ефективного контролю та моніторингу діяльності акціонерного товариства акціонерами, завдяки чому робота підприємства буде прибутковою, що веде до підвищення капіталізації підприємства. Функцію управління виконують інститути правління: загальні збори акціонерів, наглядова рада, правління, ревізійна комісія, комітети. Етапи корпоративного управління складають планування, реалізація заходів та контроль за їх виконанням. Отже, корпоративне управління — це не лише функція, але й організаційні структури і процеси для контролю за діяльністю компанії. З допомогою інструментів корпоративного управління акціонерна компанія представляє та захищає інтереси своїх акціонерів.

Ефективно налагоджена система корпоративного управління сприяє стабільній і результативній роботі корпорації, а на рівні держави — створенню дієвої інвестиційної політики та розбудови ринкових відносин. Тобто, корпоративне управління включає набір механізмів, за допомогою яких компанія може перетворювати ринкову кон'юнктуру та вдало використовувати перспективи для розвитку (тобто інвестувати в основні засоби чи людський капітал). В Україні ж становлення і розвиток системи управління відбувається за особливих умов — нерозвинених ринкових відносин, а також відбувається паралельно з розбудовою нових управлінських, організаційних та соціальних принципів. Отже, нагальною проблемою сьогодення є усунення недоліків і вдосконалення системи управління. Серед недоліків виділимо: недосконалу законодавчу сферу в питаннях захищеності прав акціонерів, діяльності фондових ринків; законодавче регулювання діяльності корпорацій і відносин корпорація — органи державної влади; законодавче регулювання відносин корпорація — громадськість та інші зацікавлені сторони.

Удосконалення корпоративного управління дасть змогу забезпечити розвиток корпоративної форми діяльності, збільшить рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств і відкриє ширші можливості на світовому ринку (за-

лучення та використання капіталів і ресурсів). Перелік питань, які досліджує наука «корпоративне управління», досить широкий: збільшення вартості акціонерних товариств (що є вигідним для принципала) і розвиток фондових ринків, формування органів управління та принципів мотивації керівників, збалансування інтересів акціонерів і керівників виконавчих органів. Ці аспекти корпоративного управління потребують вдосконалення в Україні, оскільки характеристики інституційного середовища в Україні (ліквідність ринку цінних паперів, активність інвесторів, ступінь концентрації акціонерного капіталу, захищеність прав акціонерів) досить низькі.

Характеризуючи модель корпоративного управління за структурою власності, для України характерна континентальна модель (схожа на німецьку). Суть її полягає в широкому роздробленні структури власності. Крім того, українська модель має свої особливості: функції контролю та поточного управління розділені між різними сторонами господарського процесу (отже, члени виконавчого органу не можуть включатися до складу контролюючого органу), обов'язковою умовою є створення Ревізійної комісії, яка виконує функцію окремого органу управління. На відміну від німецької моделі, в українських акціонерних товариствах банки не беруть активну участь в управлінні чи контролі, працівники не завжди входять у склад Спостережної ради, крім того, в нас відсутня значна концентрація власності.

Характеристики корпоративного управління в Україні наведено в табл. 2.

Таблиця 2

ОЗНАКИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ, ХАРАКТЕРНІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ознака корпоративного управління	Суть
За структурою	3-ступенева структура: загальні збори акціонерів, спостережна рада, виконавчий орган
За способом управління	4 моделі побудови залежно від складу органів управління
За структурою власності	Континентальна модель
За стилем управління	Демократичний

Характерною особливістю формування корпоративного управління в Україні є стиль розвитку корпоративних відносин, які формувалися не еволюційним шляхом, а в результаті та під впливом ринкових, соціально-економічних, політичних реформ. Норми корпоративного управління містять головні положення, за якими будуються корпоративні відносини і здійснюється управління корпорацією. У Господарському Кодексі наведено наступне визначення «корпоративних відносин» — відносини, які виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав. [2]

Дослідженню питання корпоративних відносин приділяло увагу багато вчених, наприклад, вчені Д. Ломакін, О. Осинівський, Н. Пахомова, Є. Суханов, І. Шабунова, І. Шиткіна, О. Щербина визначають корпоративні відносини з погляду акціонерної участі. Тобто, вони вважають, що корпоративні відносини —

це відносини, що виникають і здійснюються в процесі створення, діяльності та закриття корпорації. Тобто-це відносини між акціонерами (власниками частки акціонерного капіталу) та уповноваженими особами, що діють за дорученням і представляють інтереси акціонерів. На думку вчених О. Васильєва, А. Габова, О. Молотнікова, П. Степанова, Г. Цєпова, корпоративні відносини — це розподіл корпоративного контролю між двома групами учасників: власниками- акціонерами та найманим вищим керівництвом, у межах відносин «принципал-агент», тобто представництва «агентом» (найманим управлінцем) інтересів «принципала» (акціонера). Вчені Я. Грітанс, В. Дубровський, М. Ескіндаров, Н. Козлова, М. Оріу, С. Перлман, О. Романова, П. Степанов, О. Татаркін, І. Ткаченко розглядали корпоративні відносини з внутрішньо організаційного погляду. На їх думку, корпоративні відносини — поєднання внутрішньої сфери організації (тобто упорядкування й координацію стосунків власників, корпорації та найманого персоналу) та зовнішньої сфери відносин (відносини з суб'єктами, які знаходяться поза межами корпорації). Суспільно-організаційному погляду притримувалися вчені В. Белов, О. Пестерева, В. Голіков, О. Кібенко, О. Козлов, В. Кузнецов, С. Пішпек, І. Хужокова. На їх думку корпоративні відносини процедура досягнення компромісу та формування взаємовигідних (з точки зору усіх потенційно зацікавлених груп учасників) моделей корпоративної поведінки. Чіткі правила поведінки прописані в угоді, яка є свого роду суспільною угодою співробітництва. У сферу корпоративних відносин за цим підходом включається сукупність економічних, соціокультурних, виробничих та інших відносин між усіма інсайдерами та аутсайдерами корпорації.

Формування корпоративних відносин відбувається під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників [9, с. 19–20]. Внутрішні чинники (які знаходяться в зоні впливу підприємства) — це принципи управління корпорацією, кваліфікаційний рівень менеджменту, структура корпоративних власників. Зовнішні чинники (визначають поведінку корпорації) розподіляються, в свою чергу, на державні та ринкові. До державних можна віднести: законодавчу базу, економічний розвиток країни, політичне становище, зовнішню державну політику. Ринковими чинниками є конкуренція, розвиток фондового ринку, ринок фінансових послуг, інвестиційний клімат. Суспільні чинники: традиції місцевості, національні особливості. Базуючись на різних характеристиках, економісти проводять класифікацію корпоративних відносин.

Наприклад, враховуючи склад учасників корпоративних відносин, корпоративні відносини поділяються на внутрішню систему відносин, фінансову систему держави, банківську систему держави, страхові компанії, інвесторів та інші корпорації [5]. З погляду стилю взаємовідносин класифікація така: корпорація-зовнішні учасник [3].

Залежно від учасників корпоративних відносин, класифікація така: «власники — наймані управлінці», «органи державного регулювання — власники», «органи державного регулювання — наймані управлінці» [7]. Ширший підхід до класифікації залежно від учасників має такий вигляд: внутрішньокорпоративні та зовнішні відносини корпорації з партнерами, кредиторами, персоналом, біржами, фахівцями фондового ринку, державними органами, що здійснюють

контроль за діяльністю корпорації [10]. Перелік складових корпоративних відносин можна доповнити, наприклад, залежно від форми контролю за діяльністю корпорації, залежно від особливостей діяльності корпорації, місця їх розташування. Розглядаючи корпоративні відносини з різних аспектів, можна охарактеризувати їх з різних поглядів:

З юридичного погляду (визначеної у Господарському Кодексі), корпоративні відносини — відносини, які виникають у процесі створення, функціонування та припинення господарських товариств. Принцип діяльності: реалізація прав і виконання обов'язків усіх учасників корпоративних відносин. З загальноекономічного погляду, корпоративні відносини — це відносини між учасниками, мета яких захист інтересів усіх зацікавлених сторін. З управлінського погляду, корпоративні відносини — це відносини між регулюючими органами та учасниками корпорації, які здійснюються за допомогою механізмів управління. Для підвищення ефективності зв'язків корпоративних учасників використовують систему заходів, що полягає: у збільшенні впливу акціонерів на управління корпорації, в оцінці роботи менеджменту і його підзвітність акціонерам, у збільшенні обов'язків і відповідальності наглядової ради, система ефективних заходів щодо регулювання корпоративних відносин на фінансовому ринку [8, с. 203–210.].

Отже, ми бачимо, що корпоративні відносини — це складна форма взаємозв'язку між усіма зацікавленими сторонами по досягненню компромісу та визначення базових принципів поведінки у діяльності корпорації. У процесі формування положень корпоративної угоди визначено права і обов'язки кожної із сторін корпоративного співробітництва, а також частка кожної із сторін у розподілі отриманих результатів співпраці. Корпоративні відносини містять у собі економічні, організаційні, соціокультурні, виробничі та інші аспекти. Тому вони визначають особливості діяльності корпорацій.

Особливість формування корпоративного управління, корпоративного права та корпоративних відносин в Україні визначається тим, що довгий час країна перебувала в складі інших держав. За всю свою історію, Україна перебувала між західною (європейською) і східною (російською) цивілізаціями. Втративши незалежність після роздроблення на князівства Київської Русі, Україна в окремі періоди перебувала в складі Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Російської та Австро-Угорської імперій, а потім ввійшла до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік. Тобто тільки із здобуттям незалежності в 1991 році Україна почала формувати власну модель корпоративних відносин [11, с. 21].

Найактивніше розвиток акціонерних товариств відбувається в індустріальних районах України наприкінці XIX століття. Наприклад, з 1881 року в Парижі діяло Акціонерне товариство залізних руд Кривого Рогу, капітал якого складав 5 млн франків, підприємство займалося розробкою руди. У цей період досить суттєвим є розмір іноземних капіталовкладень (бельгійських, французьких, німецьких, англійських) у промисловість Катеринославської губернії. Як зазначає історик І. С. Стороженко, котировка акцій промислових підприємств цього краю була настільки високою, що для успішного продажу до назви компанії достатньо було додати слова «Дніпровська» або «Катеринославська». У період

перебування України у складі Радянського Союзу для економіки характерним було згорання підприємницької діяльності та корпорацій зокрема. Для цього періоду характерним є посилення ролі держави в процесах діяльності підприємств, відповідно єдиною формою власності стає державна. Економісти виділяють 5 етапів становлення корпоративного управління в Україні [4, с. 57–59].

Для першого етапу — зародження корпоративних відносин, який тривав до початку ХХ ст., характерною є поява акціонерних товариств і зародження корпоративної форми підприємництва. У цей час держава робить перші спроби законодавчого регулювання підприємництва. Другий етап — становлення (часи НЕПу) тривав з 1903 р по 1927 р. Характеризується активним розвитком акціонерних товариств та корпоративних відносин, цьому сприяє вдосконалення законодавчої бази. Третій етап — занепад — тривав з 1927 р. по 1985 р. У цей період знищено приватне підприємництво, корпоративні форми підприємницької діяльності переведені в державну форму власності, а, отже, відсутня необхідність у понятті корпоративних відносин і корпоративного управління. Четвертий етап — відродження — з 1985 р. по 1991 р. відновлено приватний сектор підприємництва, з відродження корпоративних підприємств відбувається випуск і реалізація «акцій трудового колективу та акцій підприємств». Знову виникає необхідність у законодавчому регулюванні діяльності корпорацій, тому для цього періоду характерне відродження корпоративного управління та відносин. П'ятий етап — нового становлення з 1991 р. — Характерний бурхливим розвитком корпоративних компаній. В цей час в Україні приймається низка законів про регулювання підприємницької діяльності, проводяться реформи, що дає поштовх до активного розвитку корпоративних відносин та корпоративного управління.

Потрібно відмітити, що після здобуття незалежності Україна пройшла від самого початку шлях створення і розвитку законодавчого регулювання діяльності акціонерних товариств. Багато помилок, що було пройдено в інших державах, не було враховано, внаслідок чого ми отримали проблеми (шахрайство, банкрутства, розорення дрібних акціонерів) у сфері діяльності акціонерних товариств [6, с. 287].

У цей же період в Україні розпочинається процес приватизації державної власності: в 1992 р. прийнято низку законів про приватизацію: «Про приватизацію державного майна», «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)», «Про приватизаційні папери». Це дало початок процесу створення на базі державних підприємств акціонерних товариств і розвитку відносин корпоративного управління. Україні ще багато потрібно, зробити для запровадження норм і стандартів, відповідних до європейських, але перш за все слід зрозуміти та проаналізувати помилки та прорахунки, вжити заходів для їх усунення і для підготовки бази для реформування економіки.

Висновки. Становлення та розвиток корпоративних відносин і корпорацій в Україні, визначається такими характерними ознаками: відсутність остаточно сформованої законодавчої сфери, що є причиною корпоративних конфліктів між учасниками корпоративних відносин; низький рівень корпоративної культури та бізнес-поведінки, соціальної відповідальності; відсутність прозорої сис-

теми фінансової та нефінансової звітності; недотримання міжнародних стандартів. На нашу думку, законодавча база щодо регулювання корпоративної діяльності — це головний аспект, який потребує доопрацювання. Головну увагу слід звернути на вдосконалення роботи державних органів, як контролюючих, так і фіскальних. У той же час перспективним шляхом розвитку є активне інвестування вітчизняного бізнесу іноземним капіталом. Головним сигналом для цього може стати сформоване чітке та прозоре законодавче поле, чіткі та прозорі правила ведення бізнесу та праці на вітчизняному ринку та запровадження міжнародних стандартів в господарській діяльності та корпоративному управлінні. Формування корпоративного управління відбувається під впливом історичних, політичних, соціальних та економічних особливостей. Звичайно, спостерігається велика кількість недоліків, тому наша задача — використовуючи досвід розвинутих країн, винайти свій власний шлях розвитку та побудови корпоративного управління. Особливо це питання є актуальним за сучасних умов становлення європейських норм і реформування економіки, оскільки корпорації є рушійною силою розвитку економіки.

Література

1. Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование : [учеб. для вузов по экон. направлениям и спец.] / М. И. Бухалков. — [2-е изд., испр. и доп.]. — М. : Инфра-М, 2003. — 400 с.
2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : від 16.01.2003 № 436-IV, поточ. ред. від 09.07.2011 // Законодавство України / Верхов. Рада України. — Електрон. текст. дан. — К., 2011. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>. — Назва з екрана
3. Євтушевський В. А. Стратегія корпоративного управління / В. А. Євтушевський, К. В. Ковальська, Н. В. Бутенко. — К. : Знання, 2007. — 287 с.
4. Заєць Т. О. Становлення корпоративного управління в Україні / Т. О. Заєць // Економіка і держава. — 2010. — № 7.
5. Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління: підручник / І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарфонова — К. : Центр учбової літератури, 2013. — 600 с.
6. Кибенко Е. Корпоративное право Украины / Е.Р. Кибенко. — Харьков: Фирма «Эспада».- 2001.
7. Корпоративное управление крупным промышленным комплексом: учеб. пособие / Ю. Г. Лысенко [и др.]. — Донецк : Юго-Восток Лтд, 2003. — 243 с.
8. Пономаренко О.В. Розвиток корпоративного сектору: історія та сучасність / О.В. Пономаренко // Фінансовий механізм державного управління економікою України / Донец. держ. ун-т упр. — Донецьк, 2010. — Т. X. — № 128.
9. Птащенко Л. О. Методичні інструментарій регулювання й управління корпоративним сектором економіки / Л. О. Птащенко // Формування ринкових відносин в Україні. — 2007. — № 8 (75). — С. 19–20.
10. Спасибо-Фатеева І. В. Корпоративне управління : монографія / І. В. Спасибо-Фатеева, О. Р. Кібенко, В. Борисова. — Х. : Право, 2007. — 500 с.
11. Харитонов Е. О. Гражданское право в вопросах и ответах / Е. О. Харитонов. — Харьков : Одиссей, 2001. — С. 21.

References

1. Buhalkov, M.Y. *Vnutryfirmennoe Planirovaniye* : [ucheb. Dlja Vuzov Po ekon. Napravlenijam Y Spec.]. 2nd ed. — Moscow: Ynfra-M, 2003.
2. «Gospodars'kyj Kodeks Ukrainy: Vid 16.01.2003 № 436-IV, Potoch. Red. Vid 09.07.2011.» *Zakonodavstvo Ukrainy / Verhov. Rada Ukrainy*. 2011. Accessed December 21, 2015. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
3. Jevtushevs'kyj, V.A., K.V. Koval's'ka, and N.V. Butenko. *Strategija Korporatyvnogo Upravlinnja*. — Kyiv: Znannja, 2007.
4. Zajec, T.O. «Stanovlennja Korporatyvnogo Upravlinnja v Ukraini.» *Ekonomika I Derzhava* 7 (2010).
5. Ignat'jeva, I.A., and O.I. Garafonova. *Korporatyvne Upravlinnja: Pidruchnyk*. — Kyiv: Centr Uchbovoi' Literatury, 2013.
6. Kybenko, E.R. *Korporatyvnoe Pravo Ukrainy*. — Kharkov: Fyrma «Espada», 2001.
7. Lysenko, Ju. G. *Korporatyvnoe Upravlenye Krupnym Promyshlennym Kompleksom: Ucheb. Posobyje* Donetsk: Jugo-Vostok, 2003.
8. Ponomarenko, O.V. «Rozvytok Korporatyvnogo Sektoru: Istorija Ta Suchasnist'» *Finansovyj Mehanizm Derzhavnogo Upravlinnja Ekonomikou Ukrainy* 128 (2010).
9. Ptashhenko, L.O. «Metodychni Instrumentarij Reguljuvannja J Upravlinnja Korporatyvnym Sektorom Ekonomiky.» *Formuvannja Rynkovyh Vidnosyn v Ukraini* 8, no. 75 (2007): 19-20.
10. Spasybo-Fatjejeva, I.V., O.R. Kibenko, and V. Borysova. *Korporatyvne Upravlinnja : Monografija*. Kharkov: Pravo, 2007.
11. Harytonov, E.O. *Grazhdanskoe Pravo v Voprosah Y Otvetah*. KHarkov: Odyssej, 2001.

КОРПОРАТИВНЫЕ ОТНОШЕНИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ

А.В. Рудковский, кандидат
экономических наук, доцент кафедры
экономики Национального
транспортного университета

Аннотация. Рассмотрены суть науки «корпоративное управление», предмет исследования, проблематику корпоративного управления (корпоративный конфликт. Рассмотрены этапы формирования теории и практики корпоративного управления и принципы классификации. Рассмотрены сущность понятия «корпоративное управление», его задачи, функции. Проанализированы особенности становления и развития отечественной системы управления. Дана признаки отечественного корпоративного управления. Рассмотрены корпоративные отношения: трактовка, особенности формирования, принципы классификации. Рассмотрены исторические особенности формирования корпоративного управления и корпоративных отношений в Украине. Приведены этапы формирования корпоративного управления.

Ключевые слова: корпорация, корпоративное управление, корпоративные отношения, корпоративный конфликт, система корпоративного управления, инвесторы, акционеры.

CORPORATE RELATIONS AS PART OF CORPORATE SECURITY MANAGEMENT SYSTEM

O.V. Rudkovsky, PhD in Economics,
Associate professor National transport
university

Abstract. The essence of science «corporate governance», subject of study, problems of corporate governance (corporate conflict. The stages of formation of the theory and practice of corporate governance and the principles of classification. The essence of the concept of «corporate governance», its objectives, functions. The features of the formation and development of national systems management. The characteristic features of national corporate governance. We consider corporate relations, interpretation, especially the formation, principles of classification. The historical features of formation of corporate governance and corporate relations in Ukraine. An stages of corporate governance.

Keywords: corporation, corporate governance, corporate relations, corporate conflicts, corporate governance, investors, shareholders.

Стаття надійшла до редакції 22.11.2015